

14. *Zayzon János*: A keresztyén vallásos világnézet, mint nevelésünk érdeke. — Nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollegium. 7—41. l. — Derék dolgozat tele lelkesedéssel és mély vallásos meggyőződéssel, helyesen állapítja meg a vallásosság lényegét, a viszonyát a neveléshez.

15. *Dr. Bartha György*: Vallásosság a családban. — Szegedi piarista főgimn. 3—50. l. — Nagystilú, alapos értekezés, szól a nevelésről általában, a vallásos nevelés mibenlétéről, szükségességéről, a családi élet rendeltetéséről, vallásos kötelmeiről, bemutatja a vallás nélküli család romboló hatását a gyermekre, szól a vallásos nevelés eszközeiről, akadályairól.

16. *Dr. Feles Adolf*: Iskolabetegségekről. — Zombori áll. főgimn. 3—28. l. — Nagyon érdekes dolgozat, mert Feles mint iskolaorvos szakészerű tudással foglalja össze az előfordulható betegségeket, melyeknek az iskola az oka. Szól az iskolai levegő tisztántartásáról, a szellőztetésről, világításról, a tanulóifjúság közellátóságáról. Nyolc év alatt megvizsgált 2672 tanuló közül 305 volt közellátó. Szól az iskolai fertőzésről, a trachoma terjedéséről, testgyakorlatról, tornajátékokról.

17. *Kunfalvi Rezső*: Középiszkolai oktatás az Egyesült-Államokban. 3—55. l. — Bő, statisztikai alapon készült ismertetése az Unio középiszkoláinak, ezek külső szervezetének. Kár, hogy az iskolák belső életét is nem mutatta be. *Bihari Ferenc.*

Lederer Ábrahám. Iskolai kirándulás a csillagos égbe. (Négy kis térképpel.) Budapest, 1903. Lampel R. (Wodianer F. és fiai) könyvkiadó cég bizománya.

Lederer Ábrahám veterán pädagogusunk a most megjelent «Iskolai kirándulás a csillagos égbe» c. igen érdekes füzettel gazdagította pädagogiai irodalmunkat. Érdemes szerzőnk a könyv bevezetésében elmondja a könyv létrejöttének történetét, t. i. a Klotild-szeretetházzal összeköttetésben álló szeretetházi nevelőjelöltek számára tartott előadások összefoglalóját tartalmazza a szóban lévő füzet.

A művecske két első fejezetében egyrészt a csillagászat célját és hasznát tárgyalja, többi között hangsúlyozván, hogy a csillagos ég gyakori megtekintése által szoktatjuk a tanulókat figyelemre», gyakoroljuk ezeknek tér-, idő- és színérzékét, gondolkodási és következtetési tehetségeiket és ébresztjük benne a természet és igazság iránti szeretetet». A könyv harmadik fejezetében a csillagos eget mutatja be; bővebben tárgyalja itt a tető és talppontot, az északi és déli világítást, a látó- és szemhatárt, az egyenlítőt, a délkört, az állatövöt, az ekliptikát és a tejútat, az utóbbinál ama mondákat adja elő, melyek a régi népeknél érvényben voltak. Szerzőnknek a csillagászat taní-

tására vonatkozó módszertani útmutatásait különösen helyesnek tartom és ezért ide is igtatom.

a) Nem szabad egyszerre sok csillagképet bemutatni.

b) Amit bemutatunk, szemlélet alapján le kell a gyermekekkel rajzoltatni.

c) A csillagképek bemutatása alkalmával az előadásokat alkalmas mesék, elbeszélések és történeti adatok hozzacsatolásával érdekessé kell tenni, mert az ősi népek az égi testeket inkább a képzelő tehetséggel észlelték és a gyermekek mindig a képzelődés fokán állanak.

d) Ugyanazon oknál fogva először a geocentrikus rendszert, a látszólagos mozgásokat és csak későbbben a heliocentrikus rendszert kell megmagyarázni.

e) Csak annyit szabad tanítani a matematikai földrajzból, amennyit a gyermekek sok matematikai előismeret nélkül felfoghatnak.

f) A közvetlen szemlélet, a csillagos ég bemutatása legyen mindig az első és csak ezután használjon a tanító alkalmas szemléleti taneszközöket: az éggömböt, a csillagászati mappákat stb.

Lederer könyvében még az égitestek fajaival, azok számával, melyet az újabb kutatások szerint 1200 millióra tesz és tüzetesebben a csillagos éggel foglalkozik, melynek könnyebb megérthetésére a *Természettudományi Közöny*-ben havonként megjelenő csillagászati térképet mutatja be. Miután szerzőnk a következő két fejezetben az egyes nevezetesebb csillagokat és ezek nagyságát fejtegeti, a legközelebbi fejezetben a csillagos eget másodszer is bemutatja, megemlítve főleg ama csillagokat, melyekkel a csillagos ég északi felén találkozunk.

Szerzőnk még harmadszor is bemutatja a csillagos eget és itt ennek déli irányban észlelhető csillagaival foglalkozik.

Lederernek fentebb vázolt előadásaiban célja volt azt bebizonyítani, hogy a csillagásztani előadásokban a gyakorlati szemléltetés hathatósabb és gyorsabban célhoz vezet, mint a theoretikai fejtegetések egész halmaza és sietünk hozzátenni, hogy szerzőnk ebbeli célját teljesen el is érte.

Téri József.

VEGYESEK.

— *Wlassics korszaka.* Közel egy évtizedig vezette hazánk közoktatásügyét lelkesen, céltudatosan. Bár nem volt a törvénygyártó miniszterek közül való, de azért a jelentős alkotásoknak olyan hosszú